

Spanielskolen om træning.

Indledning.

Træningen af en spaniel til jagthund tager de første to år af hundes liv og i denne periode tager man den ikke med på jagt !

Træningen af hunden kan deles ind i tre faser. Hvalpe træningen, grundtræningen og jagttræningen. Under hvalpetræningen lægger vi grunden til hundes fremtidige arbejde som jagthund. Vi præger den i den ønskede retning og arbejder med hundens nedarvede lyst til arbejdet. Vi stiller ikke krav om præcision og lydighed.

Under grundtræningen bygger vi videre på hvalpetræningen og stiller gradvis større og større krav til præcision og lydighed. Det er her vi indlærer de klassiske lydigheds dicipliner.

Under jagttræningen arbejder vi med færdiggørelsen af hundes uddannelse til jagthund. Vi gør øvelserne gradvis sværere og stiller og krav om præcision i arbejdet.

Vigtige grundregler.

Tre vigtige grundregler.

Der er tre meget vigtige "grundregler" når man træner jagthund.

Den første er **at vide hvad man vil bruge hunden til, allerede inden man henter hvalpen.** Hermed har man muligheden for at præge den i ønsket retning. Hvalpe er meget nemme at præge i ønsket retning de første par måneder. Det betyder man nærmest kan hjernevaske dem til at udføre bestemte handlinger i bestemte situationer.

Hvis man f.eks. vil bruge vil bruge hunden som apportør, er det vigtigt at den roses for alle handlinger, som har noget at gøre med at hente og bringe ting. Dette gælder også selv om det er ens nyeste sko hvalpen kommer med.

Husk prægning i en tidlig alder kan ske i både i positiv og negativ retning og sker uanset vores indgriben eller ej.

Den anden grundregel hedder, **giv aldrig hunden et signal som du på forhånd ved den ikke kan eller vil udføre med eller uden din hjælp.**

Det betyder at man ikke beder hunden om at udføre en handling, hvis man ikke er sikker på den vil og kan udføre den. Man kan tale om ikke at overskride hundens træningsniveau. Altså det sted under træningen, hvor en given hund i træningsøjeblikket befinder sig. Det kan være den kan gå fint lineføring i haven; men man har ikke prøvet på steder med forstyrrelser. I en sådan situation kan man jo ikke forvente at hunden gør øvelsen rigtigt, hvis det pludselig skal foregå på byens gågade. Kræver man det har man overskredet hundens dressurniveau og kommer måske oveni købet til at irettesætte for at få hunden til overhovedet at udføre øvelsen. Og da irettesættelse ikke har nogen længerevarende indlærende effekt på hunden opnår vi kun at hunden bliver stresset og indlæringen bliver langsommere. Samtidig risikerer vi at hvalpen mister tillid til os.

Den tredje regel er, **at sørge for at hunden ved præcis hvornår den er "på opgave" og hvornår den er fri til at gøre hvad den har lyst til.**

For at sikre det bruger vi et Fri signal som betyder at hunden nu må gøre hvad den vil. Hver gang

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com , hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

vi ikke længere stiller krav til hunden om at udføre en bestemt øvelse "giver vi den FRI". Den klassiske fejl folk begår er f.eks. at lægge hunden dæk og så for øvrigt glemme alt om den. Det skaber kun en ulydig hund, der udfører handlinger på førerens signaler, når det passer den. Har man givet hunden signal til dæk, så skal hunden blive liggende til den får signal til noget andet, dette kan evt. være "Fri". Dette opnår man kun hvis hunden har tillid til en og man er konsekvent og aldrig glemmer en hund som har fået signal til at udføre en given handling.

Kan man leve op til disse tre grundregler har man et særdeles godt startgrundlag.

Jagttyper kontra standardtyper.

Der findes i Danmark otte spaniel racer. Amerikansk cocker spaniel, Engelsk cocker spaniel, Sussex spaniel, Field spaniel, Clumber spaniel, Engelsk springer spaniel, Welsh springer spaniel og Irsk vandspaniel.

Især to af disse racer, nemlig engelsk cocker spaniel og engelsk springer spaniel, avles i to typer. Standard typen, som typisk avles og anvendes som familie og udstillingshund og FT typen som alene avles og anvendes som jagthund.

Udover forskellen i udseende kan man sige at den væsentligste forskel på de to typer er den medfødte jagtlyst og viljen til at arbejde. FT typen er således avlet udelukkende på hundenes gode jagtegenskaber, hvor Standard typen for det meste avles på det "flotte" udseende og ikke på de oprindelige jagtegenskaber.

Mine oplevelser med hunde af begge typer (springer spaniel), er at standard typen har et væsentlig mindre behov for "arbejde" end FT typen. FT typerne er typisk meget letlærde i de jagtlige discipliner som apportering, kontakt og respekt for vildt i opfløj/spring, hvor man typisk skal bruge mere tid på standard typen for at nå de samme resultater. Herudover må man sige at der i dag, desværre er langt mellem hunde af standardtypen som besidder FT typens jagtlyst.

Det vigtigste uanset hvad man skal bruge sin hund til er at undersøge, hvordan forældre dyrene er og hvilke egenskaber disse besidder og især hvordan sundheden er hos disse. Eller endnu vigtigere hvordan tidligere hvalpe af samme kombination har udviklet sig. Er det en jagthund man søger er det disse hundes præstationer på jagt, man skal interessere sig for. Er det en familiehund man skal have, kan man fokusere temperament og sundhed, og hvorvidt dette er tilfredsstillende hos hvalpe af samme kombination i tidligere kuld. Sundheden kan dreje sig om sygdomme som hofteledsdisplasi, allergi og øjensygdomme. Hvilket man bl.a. kan læse mere om på Århus dyrehospitals hjemmeside.

En måde at sikre sig mod sygdomme og dårligt temperament er at vælge at købe hund fra mindre kendte opdrættere. Kendte (top opdrættere) har tendens til at gå tættere på, i linje avlen for at nå gode resultater hurtigt. Linjeavl er det mange i daglig tale, kalder indavl. Jo tætte på i familien man parrer, jo større chance er der for at kopiere gode egenskaber. Desværre er det også sådan at man har ligeså store chancer for at kopiere dårlige egenskaber ved for tæt linjeavl.

Denne avlsmetode er meget brugt i husdyravlen og med gode resultater. Forskellen på hundeevnen og f.eks. avlen med kvæg, grise og andre husdyr er bare at, hvor man med hundene bruger avls vurdering på grundlag af forældre dyrene, så bruger man avlsvurdering på grundlag af afkommet, hos de andre husdyrgrupper. Med kvæg betyder det f.eks. at selv om en malkeko yder nok så meget mælk, har den ingen chancer i avlen, hvis afkommet ikke arver denne egenskab. Den enkelte ko kan jo sagtens være "guld" værd for landmanden, bare ikke som avlsdyr, hvis man i fremtiden også vil have køer som giver meget mælk.

Med hundene derimod vælger de fleste opdrættere avlsdyr og især hanhund ud fra hundens egne resultater og ikke efter, hvor godt disse avles videre. Det ved man nemlig ikke meget om da man jo

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com, hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

sælger alle hvalpene. Dette er bl.a. grunden til at man i dag har svært ved at finde hunde med stor jagtlyst indenfor standardtypen, da avlsudvælgelsen udelukkende sker ud fra udstillingsresultater hos forældre dyrene. Man kan læse mere om lineavl på DKK's hjemmeside og på hundeweb kan man se hvilke hunde som har gjort sig gældende på prøver. Man kan også se hvor stor indavlsgrad et givet hvalpe kuld har.

I dag opdrættes de fleste standard spaniels af opdrættere som har udstilling som hovedinteresse og ikke jagt. Cocker og springer spaniels avles som nævnt også i en ren jagtlinje (FT typen), hvor opdrætterens hovedinteresse er jagt. Desværre er forskellen på de to linier er blevet meget stor. Mange af hundene i udstillings linjerne har helt eller delvis mistet nogle af de for jagthunden så vigtige egenskaber. Det er søgemønster, fart på søget og viljen til at arbejde for føreren og respektere vildt i opfløj/spring. Til gengæld er disse egenskaber så endnu mere forfinede i jagt linjerne.

Hvad skal man så vælge ? standard (udstillingstype) eller FT (jagt linjen). Efter min mening skal man kun vælge FT typen, hvis man vil bruge hunden til jagt. Skal hunden "kun" være familiehund bør man vælge en hund af standard typen.

Når det så er sagt vil jeg mene at, hvis jeg fik lov at vælge en Standard hvalp og en FT hvalp, vil jeg garantere at de begge som godt 2 års færdig trænedede hunde kan gå et acceptabelt søg indenfor 20 meter, apportere fornuftigt og dermed være brugbare jagthunde. Forskellen er bare, at FT'eren finder mere vildt. Den har et bedre søgemønster med mere fart og har derfor nemmere ved at få vildtet til at trykke i stedet for at løbe.

Dette har især betydning ved fasanjagt, da hønerne trykker hurtigere en kokke. Så hvis hunden ikke formår at lægge det rigtige "tryk" på fuglene vil kokkene løbe og hønerne trykke, med det resultat man får flere skud chancer til høner, hvilket jo ikke er ønskeligt.

Bemærk også at anlægget for et godt søgemønster er arveligt og det at nogle hunde går for stort, alene er en træningsfejl. Samtidig vil jeg have betydeligt lettere ved at få en 100 % stoplydig hund i FT'eren, som spontant respekterer vildt i opfløj/spring. Denne egenskab er også arvelig og det er netop disse egenskaber jeg kan se standardspringeren er ved at miste.

Man skal dog være opmærksom på at selv om egenskaben er arvelig, er den nem at ødelægge ved forkert træning. Med hensyn til apportering vil begge hunde med den rigtige træningsstart blive gode apportører. Dog møder jeg mange standardspringere som har dårlig vildtbehandling. På markprøver for FT spaniels er det diskvalifikationsgrund, hvis en due er klemt. Man mener nemlig også denne egenskab er arvelig. Jeg vil dog også her pointere at dårlig vildtbehandling kan være indlært ved forkert apporterings træning og træning med vildt i en alt for tidlig alder.

Da nogle af de vigtigste egenskaber for en jagthund selvfølgelig er arvelige, vil det derfor være nemmere at finde en brugbar jagthund hos en opdrætter, med jagthunde som hovedinteresse end hos en opdrætter med udstillingshunde som hovedinteresse. Derfor ser man også langt flere jægere køber en FT' spaniel, fremfor en Standard spaniel.

Lederskab.

Du bliver leder "hvis du bevarer fatningen, når alle andre omkring dig mister den" Citat af Kipling. Der er noget om snakken, også når det gælder lederskabet i en flok bestående af mennesker og hund(e). Det er den som tager initiativet og bestemmer som gør sig fortjent til lederskabet. Lederskabet praktiseres gennem KONTAKT, VENLIGHED, AKTIVITETER og KONSEKVENNS. Husk din hund bliver ikke mere leder end du selv gør den til. Den har IKKE som sit største mål i verden at bliver leder af jeres familiegruppe.

At blive valgt til leder er en tillidserklæring, så skal vi tale om lederrolle i forbindelse med

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com, hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

hundetræning er det vigtigt, at vi sætter spændende aktiviteter i gang, at vi er i stand til at klare problemer og tage beslutninger. At vi opfører os tillidsfuldt, er konsekvente og taler et for hunden forståeligt sprog.

Lederskab i forbindelse med hundetræning er mere at betragte som at påtage sig forælderrollen overfor hunden og påse den får en fornuftig opdragelse.

Stil nogle enkle dagligdags regler op for hunden og sørg for de bliver overholdt. Det skal være ting som falder naturligt ind i familiens hverdag. Man skal ikke finde på forbud for forbuddets skyld. Det kan være ting som at sidde når hunden får halsbånd på. At vente ved havelågen til den får lov at gå ud. Først at spise når der bliver sagt værsgo. Ikke at hoppe ud af bilen før der bliver givet lov. Disse regler har intet med rangorden at gøre og er ikke til for at vise hvem som er bestemmer; men er rent praktiske foranstaltninger som gør livet med hunden lettere.

Det er vigtigt at hunden tidligt lærer NEJ kommandoens betydning og når vi har sagt NEJ så er det nej og vi er villige til at gennemføre kravet; men vi gør det med psykologi og ikke magt.

Hvis hunden allerede laver noget "ulovligt" som f.eks. at ligge i en forbudt stol, skal vi ikke skælde ud; men lokke den ned ved at tage noget af dens legetøj som den er glad for. Når hunden kommer giver vi den legetøjet og sætter os i stolen. Kun når vi ser hunden i det øjeblik den er på vej op i stolen kan vi hurtigt sige NEJ. Har hunden taget en sko eller lignende forbudt genstand, laver vi samme byttehandel. Her må vi dog aldrig bruge Nej signalet og aldrig forsøge at tage genstanden med magt, eller fange hunden, da det kan ødelægge den senere apportering.

Hvis hunden bliver bange hjælper vi den. Vi ynker den ikke og dermed bekræfter den i det farlige. Man ser ofte folk tage en lille hund op på armen når den bliver bange. Det bliver man ikke leder af. Skal man vise lederskab skal man løse problemet som hunden blev bange for. Det kan f.eks. være en anden hund som er for voldsom. Her skal vi gå i mellem hundene og holde den anden hund på afstand med tydelige signaler. Vi signalerer hermed til vor egen hund at vi har styr på situationen og lederen løser problemet.

Vi skal huske at tage initiativ til noget som hunden synes er spændende. Hunden er meget afhængig af sin næse og den har brug for at komme forskellige steder . Det er ikke nok altid at gå de samme 2 kilometer i nabolaget. Man kan tage initiativ til sporarbejde eller at lade hunden finde "tabte" genstande. Det kan også være det at bære ting hjem fra en tur i butikker, eller bære avisen ind. Mulighederne er utallige. Det vigtigste er at hunden IKKE altid, på egen hånd, tager initiativer til spændende oplevelser, da disse som regel ikke passer med hvad vi ønsker hunden skal beskæftige sig med. Alt det spændende skal ske på initiativ af dig og sammen med dig, det styrker tilliden og fællesskabet !

Sidst men ikke mindst skal vi vænne hunden til at komme ubetinget på kald og det er efter et – altså et signal. Det kan man ikke tvinge igennem, det sker kun, hvis hunden opfatter en som venlig og interessant at være sammen med. Hunden skal selvfølgelig have respekt for vore signaler og henvisninger; men det er meget vigtigt at denne respekt opnås gennem tillid og ikke gennem tvang. Hvis hundens respekt for en er opnået gennem tillid vil det også virke i situationer, hvor hunden er optaget af noget den selv opfatter som interessant, som f.eks jagt. Hvis derimod respekten er opnået gennem tvang, vil det især på jagt vise sig, at hunden "glemmer" respekten og samarbejdet og følger sin egen interesse for jagt i stedet.

Indlæringsprincipper.

"Klassisk betingning" blev opfundet af en Russer ved navn Pavlov. Han fandt ud af at hans forsøgshunde reagerede med forøget spytkirtelreaktion langt før de fik mad. Normalt skulle man forvente at den forøgede spytkirtelreaktion kom i forbindelse med synet eller lugten af maden; man fandt ud af at det var nok han kom ind i rummet. Pavlov forstod at man kunne "betinge" spytkirtelreaktionen, det vil sige koble den sammen med f.eks. en lyd. Så snart hundene så hørte

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com , hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

lyden, begyndte vandet at løbe i munden på dem. Han viste at man ved at gentage tilstrækkelig mange gange kunne man få hundene til at reagere, ved at vandet løb i munden på dem, alene ved lyden og uden der var mad tilstede.

Det er det samme princip vi bruger i træningen. Vi får hunden til at sætte sig ved at føre en godbid skråt opad forbi hundens næse. Det gør vi nogle gange og snart skal vi blot vise hunden godbiddet før den sætter sig. Vi kobler nu ordet sit på samtidig med bevægelsen. Efter et vist antal gentagelser, vil hunden sætte sig på ordet sit alene. Godbiddet kan undværes og erstattes af ros. Det er hundens evne til at forbinde - associere - en positiv oplevelse (det at få godbiddet) med en handling (det at sætte sig).

En anden metode er den Operante indlæring, som går ud på at forstærke en handling hunden af sig selv foretager. Når hunden f.eks. er på vej i mod os, kalder vi dens navn og belønner med godbid og ros når den kommer. Det var amerikaneren B F Skinner som begyndte at kombinere den "klassiske betingelse" med den operante indlæring.

For at få hunden til at udføre øvelserne "forstærker" man ønskede reaktioner. Man roser hunden når den gør det rigtige og giver den evt. belønning i form af en godbid. Hunden opnår "positiv forstærkning". Det har dog været meget udbredt under hundetræning at bruge "straf", det kan f.eks. være under lineføring, hvor hunden udsættes for et hårdt ryk i linen, når den ikke går rigtigt. Nyere undersøgelser viser at straf slet ikke har nogen længerevarende indlærende effekt på hunden, hvilket derimod "positiv forstærkning" har. Hunden husker ting den har lært ved hjælp af "positiv forstærkning"; men det kræver at den anvendte forstærker (godbiddet) er effektiv, altså noget hunden kan lide. Det kræver også at forstærkningen altså godbiddet kommer øjeblikkeligt når den ønskede handling udføres. Vil man f.eks. give hunden positiv forstærkning for at gå pænt fri ved fod, skal man belønne medens hunden går ved siden af en, og ikke når vi stopper op og hunden sidder.

Vi har fire typer af "værktøjer" til brug under indlæringen, to former for forstærkning og to former for straf.

- Positiv forstærkning - forøger hyppigheden af en adfærd når det bliver præsenteret.
- Negativ forstærkning - forøger hyppigheden af en adfærd når det bliver fjernet.
- Positiv straf - reducerer hyppigheden af en adfærd når det bliver præcenteret.
- Negativ straf - reducerer hyppigheden af en adfærd når det bliver fjernet.

Under indlæringen skal vi anvende positiv forstærkning og dens modsætning negativ straf. Positiv forstærkning siger næsten sig selv, det er at give belønning for handlinger vi ønsker. Negativ straf er, at man fratager hunden muligheden for at opnå positiv forstærkning. Det er f.eks. at fratage hunden kontakt, ved at vende ryggen til, at ignorere den, fratage den muligheden for at få godbiddet - altså ting som forsvinder når hunden ændrer adfærd i den retning vi ønsker.

At anvende den negative forstærkning som hjælp til at få hunden til at udvise en ønsket adfærd og anvendelse af positive straf, som ryk i linen, kan i visse situationer også virke, især på kort sigt. Men man skal passe på at positiv straf og negativ forstærkning ikke bliver de overvejende brugte redskaber, da det som regel fører til hjælpeløshed, passivitet, manglende tillid og angst hos hunden.

Det er vigtigt at man ikke betragter hunden som et lille menneske med pels og fire ben. Hunden har sin egen måde at opfatte verden på, hvilket også er en af grundene til at straf virker dårligt som indlæringsværktøj. Hvis hunden f.eks. huler eller gøer når den bliver bundet og føreren fjerner sig, vil de fleste skælde ud på hunden, måske endda gå tilbage til den og ruske den. Pludselig virker det, vi opfatter som straf, nu som ros for hunden. Den brød sig ikke om at føreren gik fra den og fandt hurtigt ud af, at lære føreren til at komme tilbage på "gø/hyle signalet". At føreren skælder ud når han kommer, betyder mindre for hunden, for nu er de jo sammen. Her må man lære hunden at

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com, hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

være tryk og blive roligt siddende når man fjerner sig. Det gøres gennem positiv forstærkning, ved at rose hunde når den bliver siddende roligt. Dette kræver små korte øvelser der kun gradvis forlænges i tid og afstand.

Hunden tænker ikke som et menneske og den drager ikke konklusioner; men den kan huske og opsamle erfaringer. Hunden vil normalt agere ud fra fra basale behov og især for at behage sig selv. Man kan sige at hunden, ud af to mulige valg, altid vælger det for den selv behageligste. Derfor er det vigtigt at vi i vor omgang med hunden lærer at beherske tildelingen af ros. Vi skal rose for de handlinger vi ønsker og ignorere de handlinger vi finder uønskede. Adfærd som ikke giver noget resultat (behag for hunden) uddør af sig selv.

Vi kan også med fordel bruge David Premack's princip også kaldet "Grandmas law". Premack fandt ud af at hunde (også andre dyr) er villige til at udføre mindre ønskede opgaver for at få lov til at udføre meget ønskede opgaver. Vi kender det fra os selv når vi siger til børnene at de f.eks får lov at se tv, hvis de lige først spiser deres aftensmad. Hvis hunden gerne vil ud i haven kan vi få den til at sidde først. At komme ud i haven bliver belønningen for at sidde. Dette princip kræver blot man altid er konsekvent og ikke hver anden gang giver efter.

Stemmen er også meget vigtig. Blød venlig stemme ved ros og bestemt stemme ved udtale af "naai". Det hjælper ikke på hundens forståelse af råbe, for hunden hører væsentlig bedre end vi gør. Husk rolig og behersket fører giver som oftest rolig og behersket hund.

Hundesprog og kommunikation.

At kunne kommunikere med hunden er selvfølgelig en betingelse for at kunne lære den noget overhovedet. Jo bedre denne kommunikation bliver jo mere kan vi lære hunden og jo dygtigere bliver den. Kommunikation består af flere delelementer. Der skal være en sender (føreren/os), en modtager (hunden), et signal (signal ordet/tegnet/lyden) alt sammen under indflydelse af de ydre påvirkninger (andre hunde etc.) Husk også at kommunikation ikke kun forgår med stemmen; men i høj grad også med kropssprog og mimik.

Senderen, altså os, må nødvendigvis sende i et for hunden forståeligt sprog. Det betyder enkle kommandoer som passer til de signaler som vi sender med mimik og kropssprog. Vi skal også være oplagte og koncentrerede på opgaven. En sur og irriteret "sender" er der ingen som gider høre på. Modtageren, altså hunden, skal selvfølgelig være klar til at modtage signalet. Det vil sige den skal være opmærksom på føreren – vi skal have dens opmærksomhed. Så skal signalet selvfølgelig være afpasset efter hundens alder og udviklingstrin. Kravet vi stiller skal være mulig for hunden at indfri. Selve signalet, skal være i enkle og letforståelige ord/tegn/lyde, som altid er de samme, for samme opgave. Det er også vigtigt at huske at vores verbale sprog skal harmonere med vort kropssprog.

Vi skal tilpasse omstændighederne – de ydre påvirkninger – til hundens niveau, hvilket betyder, vi kun gradvis øger de ydre påvirkninger, altså forstyrrelserne fra omgivelserne.

For at kunne kommunikere med hunden skal vi lære så meget af dens sprog som muligt. Hvis vi rejser til et fremmed land med en anden kultur og et andet sprog, er det en betingelse at vi lærer at tale sproget, alene for at få de dagligdags ting til at fungere. Tænk blot at blive placeret et sted i Japan, hvor man hverken kan forstå det talte eller skrevne sprog. Heldigvis for os er hunde generelt fantastiske til at lære at forstå menneskesprog og i besiddelse af en fantastisk tilpasningsevne, derfor klarer de fleste hunde sig fint på trods af vores manglende forståelse deres sprog.

Hundens sprog består af flere elementer. Visuelle signaler – altså mimik og kropssprog. Akustiske signaler, altså gøen, brummen, hylene og smasken. Kemiske signaler, som er kropsdufte og til sidst det vi kalder taktile signaler, som er f.eks. snudepuf og bidemarkering.

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com, hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

Der findes på markedet flere gode bøger som beskriver hundesproget. Der er bl.a. bogen "tal hundsk" af Stanley Coren, på Borgens forlag. En bog på over tre hundrede sider som beskriver de fleste facetter i hundesproget. Bogen "hundesprog Etologi i ord og billeder" af Rene Sjøberg, på Clausen bøger, beskriver hundesproget i en række glimrende fotos. I Irene H. Jarnveds bog "helhjertet hundetræning" er der et rigtig godt kapitel med beskrivelse af hundes dæmpende og truende signaler. Her kan man se en beskrivelse af signalet, i hvilken situation det ofte forekommer og så hvordan vi kan svare på hundesprog. Det kan jeg kun varmt anbefale at læse.

Som eksempel er der hanhunden som letter ben, når vi kalder på den. Det bliver ofte opfattet som dominans og at hunden viser foragt. Det er dog som oftest det man kan kalde en oversprings handling. Hunden er usikker og har måske dårlige erfaringer med føreren som bliver ophidset og irriteret fordi hunden ikke kommer hurtigt nok eller løser opgaven tilfredsstillende.

De flestes reaktion når hunden letter ben ved indkald er at skælde ud og det gør blot problemet større. Her bør man i stedet forholde sig roligt vise tydelige dæmpende signaler ved at gå ned på hug og vende siden til og evt. smaske; men mest af alt tænke over, hvad årsagen til hundens handling egentlig var. Måske den stillede opgave var for svær i forholde til den givne hunds træningsniveau.

Jeg kan derfor varmt anbefale at låne eller købe så mange bøger som muligt om hundesprog, det vil helt sikkert vise sig at være ulejligheden værd. Kig også gerne på litteraturlisten, på min side om mine egne hunde

Hundens sanser.

Det er selvfølgelig vigtigt at vide noget om hvordan hunden fungerer, herunder bl.a. også kendskab til hundens sanser.

Hunden har 5 sanser, Synssansen, Høresansen, Lugtesansen, Smagssansen og Følesansen. Ud af de fem sanser er lugtesansen klart den vigtigste af hundens sanser.

I forhold til vores ca. 5 millioner lugteceller har hunden ca. 200 millioner lugteceller. Hunden har desuden et specielt område i hjernen som tager sig af lugteindtryk. Hunden husker også lugte meget bedre end mennesket og den kan arbejde med samme fært i længere tid ad gangen uden som vi mennesker at blive immune overfor den. Hvem har ikke prøvet at komme ind i et lokale med en bestemt duft, som pludselig efter lidt tid er forsvundet. Hunden bruger også lugtesansen i social sammenhæng, den henter oplysninger om alder, køn, status osv gennem lugten fra en anden hund.

Lugtesansen er også den sans mennesket har haft størst glæde af hos hunden. Den kan skelne selv små dufforskelle, den kan dufte bevægelsesretning og den kan via lugtsansen finde både ting og mennesker.

I forbindelse med træningen er det vigtig at erkende at hunden har behov for at bruge næsen. Sørg for at stimulere hunden i at bruge næsen gennem træning i spor og søgearbejde. Spaniels er netop hunde med meget stort behov for aktivering på dette område.

Høresansen er også bedre udviklet hos hunden end hos mennesket. Hunden kan høre frekvenser op til 80.000 hertz, hvor vi kun kan høre op til 20.000 hertz.

I træningssammenhæng kan vi sige at vi absolut ikke behøver råbe for hunden skal høre vores signaler. Vær også opmærksom på at hunden ikke direkte forstår menneskesprog; men lærer forskellige sproglyde at kende. Vi skal derfor gøre vores signal ord så enkle og entydige som muligt. Vær også opmærksom på at hunden hører langt flere lyde en vi selv.

Synssansen er derimod ikke så udviklet som vores. Hunden har færre farve følsomme celler end

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com, hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

mennesket; men flere lys folsomme celler. Det betyder hunden ikke ser farver så godt; men ser bedre i mørke end vi gør. Hunden er mere langsynet end mennesket og ser bedre bevægelser end detaljer.

Hunden har også et bredere synsfelt end os, nemlig 270 grader mod vores 190 grader.

I forhold til træningen, kan vi med fordel bruge vort kropssprog, altså arm og håndsignaler. Brug så vidt muligt store tydelige bevægelser. Sørg også altid for at du kan ses i mod baggrunden, især under arbejde på afstand af hunden.

Hundens smagssans er ikke så udviklet som vores, vi har 9000 smagsløg – hunden har 1700. Måske virker hundens smagssans bedre i forbindelse med den langt bedre lugtesans.

I forbindelse med træningen kan vi drage nytte af at hunden har smagspræferencer. Det betyder at vi kan anvende spiselige ting som hunden godt kan lide, som effektive belønninger.

Hundens følesans er med sanseceller som vi har, dog med flest på snude og trædepuder. Følesansen spiller stor social rolle, hunden anvender berøring i mange signaler. Hunde er generelt lidt smerte følsomme, nogle dog mere end andre.

I forhold til træningen skal vi være opmærksomme på at hunden også bruger følesansen i sit sprog. Berøring kan være positiv belønning. Berøring af ryg og hoved kan opfattes som dominans. Greb om snude, kinder og ører opfattes som irettesættelse. Berøring af hovedets sider og mundvige øger kontakten og berøring af lyske, halerod og bug opfattes som behageligt. Smerte opfattes som advarsel.

Hundens adfærd.

Adfærd er alle de handlinger som individet foretager sig. Det er for hunden f.eks. at sidde, gå, løbe, spise, sove, logre osv. altså alle hundens handlinger. I princippet foretager hunden ingen handling formålsløst. Formålet er altid under en eller anden form til fordel for hunden selv.

Man kan dele adfæren op i forskellige grupper, alt efter hvilken funktion den har. Det kan f.eks. være, flokadfærd, jagtadfærd, undersøgelsesadfærd og forsvarsadfærd. Det kommer vi i kontakt med under træningen af hunden og det er vigtigt at vide at, hunden kun kan være i en "funktion" ad gangen.

Når vi arbejder med hunden ved indlæring af en øvelse, skal hunden være i flokfunktionen (Denne adfærd regulerer sociale handlinger i forbindelse med kontakt og samarbejde), så dukker der pludselig en kat op og hvis vi ikke er interessante nok, skifter den til jagtadfærd. Nu er den lige pludselig ikke til at arbejde med, den er helt blokeret og har ikke lyst til kontakt; men lyst til at jage katten. Hvis vi skal have en chance for fortsat at arbejde med hunden skal vi først have den tilbage i flokadfærd.

Hundens valg af adfærdsfunktion styres ikke alene af ydre faktorer; men også af indre faktorer. De ydre faktorer kan være, lyde, vejr, forstyrrende elementer som en kat. De indre faktorer er løbetid, sygdom, sult, tørst osv. Her er det nok værd at bemærke sig at alle spaniels generelt arbejder dårligt i varmt vejr. Sørg derfor altid at have frisk vand med.

Arvelig adfærd.

F.eks. er Ft spaniels gennem generationer avlet til at udvise bestemt jagtrelateret adfærd, altså arvelig adfærd, som gør det muligt at bruge dem som jagthund.

De fleste vil blot sige hunden har jagtlyst; men for at kunne træne hunden er vi nød til at specificere

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com, hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

denne medfødte arvelige adfærd lidt mere en til blot at kalde det jagtlyst.

For FT spaniels kan vi f.eks. tale om arvelig adfærd som, det at bære, være kontaktsøgende, selve kryds søget og respekt for noget som flygter, som nogle af de væsentligste.

På disse forskellige områder er hunden gennem arven forprogrammeret til at udvise en bestemt adfærd. En FT'er vil helst altid, gå med noget i munden. Fra helt lille hvalp ses denne arvelige adfærd til at samle alt muligt op og bære på det. En FT'er er meget kontaktsøgende og vil helst følge sin herre overalt. Kryds søget er så indbygget at man ser hunden krydse rundt i linen når man går med den i løs snor.

En FT'er vil som hvalp automatisk stoppe op, første gang den ser en solsort i haven flyve op. Denne arvelig adfærd skal formes i ønsket retning for at være anvendelig og hvad der måske er endnu vigtigere at notere sig, den kan ødelægges gennem manglende eller forkert formning, som så senere giver træningsproblemer. Den arvelige adfærd formes uanset om vi griber ind eller ej og griber vi ikke ind sker denne formning altså alligevel; men på hundens egne præmisser og ikke nødvendigvis i en for os ønskelig retning.

Formningen af den arvelig adfærd skal ske det første år af hvalpens liv og denne adfærd sidder fast resten af hundens liv. Dette faktum er grunden til det er så vigtigt at starte tidligt og rigtigt med formningen af hvalpens arvelige adfærd.

Tillært adfærd.

Tillært adfærd skal indlæres gennem træning og tillært adfærd kan ikke ødelægges før indlæring har fundet sted. Omkring indlæring af adfærd er det vigtigt at vide at hundes indlæringsformåen er størst ved brug af positiv forstærkning og indlæring gennem positiv straf ikke har nogen længerevarende virkning.

Dette kommer især til udtryk i situationer hvor hundens jagtlyst er under stor ydre påvirkning. Hvis vi under træning har en hund som går for stort, er det populært at "løbe på hunden" når den ikke reagerer på vendefløjtet, man farer ud og skælder den ud, bruger positiv straf. Næste gang man fløjter, vender hunden og det ser ud til denne træning med positiv straf virker.

Problemet kommer først på jagt, hvor der f.eks. er mange fasaner, så vil jagtlysten hos en FT'er ofte være større end frygten for straf fra føreren og hunden vælger at jage fasaner frem for at vende på fløjt.

Udover det, at træning med positiv straf, har dårlig indlæringseffekt, går det også ud over hundens tillid til føreren, hunden bliver trykket og samarbejdet bliver dårligere, hvilket igen har betydning på jagt, som f.eks. under svære apporteringer.

Hvem gider arbejde for en chef der kun skælder ud for fejl; men aldrig roser ens positive indsats ? Et forsøg på at løse problemer som er opstået fordi man ikke har formet den arvelige adfærd korrekt, gennem positiv straf vil være dømt til at mislykkes. Der er kun en farbar vej, nemlig gennem omhyggelig træning med positiv forstærkning, at forsøge at ændre den forkerte adfærd til en ønsket adfærd. I ovennævnte tilfælde ved træning af kontakt og samarbejde, lydighed overfor signaler og træning af søget under kontrollerbare omstændigheder.

Impulskontrol.

Impulskontrol er en meget vigtig egenskab hos enhver jagthund. Den skal søge indenfor skudhold, den må kun apportere på førerens signal og den skal beherske ro på post uanset hvad der sker. Nogle af elementerne i denne impulskontrol ligger arveligt i hunden. Det er respekten for vildt i opfløj/spring og det er viljen til at samarbejde som er det arvelige fundament i jagthundens impulskontrol.

Respekten for vildt i opfløj/spring er arveligt betinget og skal formes på den rigtige måde indenfor

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com , hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

de første måneder og blive til sit/stop for noget som flygter og under skud/kast. Dette beskrives under hvalpetræningen.

Hundens vilje til samarbejde er også arveligt og skal formes indenfor de første måneder. Vi lader aldrig hvalpen opleve spændende situationer med vildt uden vi er tilstede. Vi lader aldrig hvalpen komme for langt væk fra os og vænner den til at det er den som skal holde øje med os og ikke omvendt.

Kast af dummyer indbefatter også en stor grad af impulskontrol da en jagthund først må apportere når den får lov. Uanset hvor mange skud der lyder og hvor mange fugle som falder, må hunden først apportere på kommando. Denne del af impulskontrollen grundindlæres også på det meget tidlige hvalpe stadie, hvor vi lærer hvalpen lige fra starten at bede om lov til apportering.

Herudover er det også vigtigt at træne impulskontroløvelser med hvalpen som f.eks Ikke at spise før man for lov eller tage en tilgængelig godbid før man får lov. Vis hunden en godbid i den flade hånd og luk hurtigt hånden hvis den vil tage den. Så snart hunden slipper interessen for godbiden og giver øjenkontakt roser vi og giver den godbiden. Eller fristeøvelser, hvor vi holder en godbid i hver hånd og strækker armene ud til siden. Når hunden giver øjenkontakt roser vi og belønner. Eller en fristende madskål. Sæt en madskål med 5 godbidder på jorden. Hunden skal forhindres i at tage godbidderne. Så snart hunden giver øjenkontakt roser vi og belønner med en godbid fra skålen.

Der er flere ideer til træning af impulskontrol i de forskellige træningsafsnit.

Jagthundes formåen.

For både den arvelige og den tillærte adfærd gælder det at man med intelligente hunde som f.eks. FT spaniels har en meget lille fejlmargen i sin træning. Laver man én træningsfejl kan den nemt rettes med nogle korrekte gentagelser; men laver den samme fejl to gange skal man bruge uger på fejlretning. Laver man den tre gange skal man bruge måneder og laver man samme træningsfejl igen og igen skal man bruge år, eller den bliver umulig at rette. Denne udlægning er selvfølgelig at sætte sagen på spidsen; men dog værd at have i tankerne.

En jagthunds formåen er bygget op af arvelig adfærd og tillært adfærd. Vi bruger det første halve til hele år af hundens liv på at forme den arvelige adfærd.

Gennem hvalpetræningen former vi hundens apporterings lyst og den aldrig får lov at knaldapportere; men lærer at kigge op for at få tilladelse. Vi træner masser af kontakt og har så meget fysisk nærkontakt med hvalpen som muligt. Vi former hundens grundlæggende sit stop lydighed og vi sørger for hvalpen ALDRIG oplever situationer med vildt, uden vores tilstedeværelse. Vi former hundens respekt for flygtende vildt ved altid af fløjte den sit når den har kontakt med noget som flygter, selv en solsort i haven, eller en plasticpose i vinden. Vi former hundens søg ved altid at holde den kort og kræve kontakt og samarbejde.

Under hvalpetræningen bruger vi udover hundens navn, indkalds, kontakt og sit/stop signaler. Vi begynder på grundtræningen når hvalpen er mellem 7 og 12 måneder. Her vi træner de traditionelle lydigheds discipliner som sit, stå og dæk, samt selvfølgelig apportering. Især omkring apporteringen er det vigtigt at vi ikke blander indlæring af korrekt aflevering sammen med det at hente en genstand. Man kan ikke træne disse to ting samtidigt. Indlæring af holde fast, tage og slippe på signal skal ske separat og under kontrollerede forhold. Først når det virker kobler vi det på de egentlige apporterings opgaver.

Så mangler vi "kun" færdig uddannelsen til brugbar jagthund. Det er søgetræningen på vildt og den mere avancerede apporterings og dirigerings træning. De vigtigste elementer her er aldrig at gøre øvelserne sværere end hunden lige nøjagtig kan klare dem og aldrig lade hunde mærke vi

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com , hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

hjælper den.

Når hunden er ca. 2 år gammel er den således klar til at komme med på jagt første gang. Det er her meget vigtigt at prioritere føringen af hunden frem for jagten. Start gerne med at have hunden med på mindre jagter og gerne uden selv at have bøsse med. De første situationer med jagt og vildt skulle gerne være positive og lægge linjen for hundens fremtidige arbejde.

Når hunden er "færdig trænet" og begyndt sit liv som jagthund, skal vi tænke på at jagtsæsonen kun er en tredjedel af året og for en veltrænet og energisk jagthund er det ikke livet at gå lediggang to tredjedele af året.

For at bibeholde hunden i top trimmet jagtform skal den også aktiveres resten af året. Både den arvelige og den tillærte adfærd skal holdes på ret kurs gennem træning, aktivering og motion.

Hundens udvikling.

Denne tabel giver en glimrende fremstilling af hundens udvikling. Der er dog forskel på de forskellige racer og store hunde er senere udviklede end små; men som generel rettesnor er den glimrende.

0- 2 uger	Fødsel Omstilling	Spise og holde sig varm. Nærkontakt til søskende og mor. Reagerer på kulde, varme og lugt.
2- 3 uger	Sanse udvikling	Syn, hørelse og balancesans (at gå) udvikles og trænes.
3- 5 uger	Flokprægning	Præges på flok og mennesker. Bliver nysgerrig og kontaktsøgende. Kan være agtpågivende og lettere nervøs.
5- 7 uger	Social tilpasning Jagttinstinkt udvikles	Hvalpen finder sin plads i kullet. Sociale regler indlæres af moderen. Interesse for lugt og ting som bevæger sig. Hvalpen begynder at spise fast føde.
7-12 uger	Lederprægning og indlæring begynder	Bidehæmning læres af moderen og søskende. Egentlig indlæring kan begynde.</p> <p>Alt hvad hunden oplever- både positive og negative ting- huskes fremover (blivende erindringsbilleder)</p> <p>Ingen uforståelige krav eller irettesættelse, der kan ødelægge tilliden.
3- 4 måneder	Halv kønsmodning	Kan være en problemmetode Øget produktion af mandligt kønshormon (også tæver). Renlighedstræning begynder at give resultat, hvis der ikke har været skæld ud undervejs.

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email
camillastenild@hotmail.com , hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

		5-10 min. Gåtur er tilstrækkelig og max. 5 min. Træning ad gangen.
4- 7 måneder	Rolig periode	Hvalpelicensen udløber og voksne hunde begynder at irttesætte hvalpen. Tandskift. 10-15 min. Gåtur er tilstrækkelig.
7-10 måneder	Fysisk kønsmodning.	Hundens teenage periode. Problemløbetid- løbetid/lette ben. Hormoner i kog. Svingende koncentrationsevne. Fortrinsvis velkendte øvelser – kun lidt nyt. Lyst til fysisk udfoldelse. Udforskningstrang – opmærksomheden rettes mod omverdenen. Ingen selvkontrol. Kan have tendens til større usikkerhed. 20-25 min. Gåtur er tilstrækkelig.
10-17 måneder	Rolig periode.	God indlæringsperiode Selvkontrollen øges. Opmærksomheden rettes igen mod ejeren. Omgangen med artsfæller er fortsat af stor betydning.- også bare at gå tur sammen med andre hunde er god socialisering.
17-22 månede	Psykisk modenhed.	God periode, hvor hunden finder sin plads i flokken. Tester evt.om det er nødvendigt altid at høre efter. Ignorerer udfordringen og hold fast i rolig og venlig konsekvens.
22måneder – 5-8 år	Den voksne hund	NB nogle store racer er først voksne ved ca. 30 måneder. Ved godt forarbejde en stabil periode. Træning og samarbejde giver god samhørighed. Hunden skal fortsat aktiveres mentalt og have tryghed i menneskeflokk.
5-8 år og op	Den ældre og gamle hund.	De fysiske funktioner nedsættes. Pas på overvægt, muskelstivhed, nedsat syn, tandpleje

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com , hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk

		og gigt. Skal fortsat stimuleres mentalt.
--	--	--

Spanielskolen

Camilla Arnstrup, Rækkevej 23, 8370 Hadsten, telefon 51604106 email camillastenild@hotmail.com , hjemmeside www.favrskov-hundesjov.dk